

Спільна інформаційна довідка

Право на забуття Практика ЄСПЛ та Суду ЄС

Останнє оновлення: 28.02.2026

Ця інформаційна довідка підготовлена Секретаріатом Європейського суду з прав людини (далі — «ЄСПЛ»)¹ та Агентством Європейського Союзу з питань основоположних прав в межах спільних зусиль з висвітлення судової практики у вибраних сферах, де відбувається взаємодія між правом Європейського Союзу (далі — «ЄС») та Європейською конвенцією з прав людини (далі — «ЄКПЛ» або «Конвенція»).

«Право на забуття»

«Право на забуття» є багатограним поняттям, яке тлумачиться у різноманітні способи². Воно вперше виникло у практиці Суду справедливості Європейського Союзу (далі — «Суд ЄС») як аспект права на приватність суб'єктів даних у контексті опрацювання персональних даних³. Суд ЄС надав тлумачення Директиви про захист даних⁴, в якому підкреслюються основоположні права, гарантовані Хартією основоположних прав Європейського Союзу. Подальші розробки з'являються в національній судовій практиці і в практиці ЄСПЛ у контексті повторної публікації в пресі раніше розголошеної інформації судового характеру, коли особа, яка заявляла про «право на забуття», фактично прагнула домогтися ухвалення судового рішення проти особи, яка повторно опублікувала інформацію. Згодом з'явився новий аспект цього права, пов'язаний з оцифруванням новинних статей, раніше опублікованих у друкованих виданнях, після публікації в Інтернеті цифрових архівів. У таких випадках проблема полягає не в тому, що інформація з'явилася знову, а в тому, що вона залишалася доступною онлайн⁵.

Стрімкий розвиток технологій та засобів зв'язку, доступність інформації в Інтернеті та зручний доступ до неї шляхом пошуку за іменем особи можуть мати далекосяжні негативні наслідки для сприйняття особи з точки зору громадської думки. Особи можуть жити в постійному страху раптово зіткнутися з власними минулими діями чи публічними заявами в найрізноманітніших

¹ Вміст цього інформаційного бюлетеня не покладає зобов'язань на Суд.

Цей переклад опубліковано за домовленістю з Радою Європи, Європейським судом з прав людини та Верховним Судом (Україна) і виконано бюро перекладів «Профпереклад».

² Обсяг права в законодавстві ЄС і у практиці ЄСПЛ дещо відрізняється (див. пункти нижче). Для цілей порівняння двох систем цей інформаційний бюлетень зосереджується на втручаннях у «право на забуття», які впливають із публікації особистої інформації видавцями новин і операторами пошукових систем. У ньому не розглядатиметься «право на забуття», на яке посилаються незалежно від публікації будь-якої особистої інформації в засобах масової інформації, наприклад як право на стирання персональних даних, які були незаконно зібрані державним чи приватним контролером даних, або після відкликання згоди, на підставі якої початково виконувалось опрацювання даних.

³ Рішення Суду ЄС від 13 травня 2014 року у справі *«Гугл Іспанія» (Google Spain)*, C-131/12, EU:C:2014:317

⁴ Директива 95/46/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 24 жовтня 1995 року про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних

⁵ ЄСПЛ, *«Гурбейн проти Бельгії» (Hurbain v. Belgium)* [ВП], № 57292/16, §§ 187 і 194, 04 липня 2023 року.

контекстах, наприклад під час пошуку роботи або в рамках ділових відносин⁶. З метою розв'язання цих проблем у національній судовій практиці були реалізовані різноманітні заходи для управління способами забезпечення доступності інформації з минулого в Інтернеті. Ці заходи стосуються як змісту статті (наприклад, видалення, зміни або анонімізації статті видавцем новин), так і обмеження доступу до інформації. У другому випадку обмеження доступу можуть бути встановлені як пошуковими системами, так і видавцями новин⁷.

Вибір заходу для реалізації за особливих обставин кожної справи залежить від низки факторів, наприклад достовірність або неточність інформації⁸, обсяг внеску інформації в обговорення питань, які становлять громадський інтерес⁹, те, чи має інформація будь-який історичний, дослідницький чи статистичний інтерес¹⁰, негативні наслідки для особистого життя особи постійної доступності інформації в Інтернеті¹¹, а також кількість часу, що спливає з моменту подій, про які йдеться у статті, або з моменту публікації інформації¹².

Кожен з цих заходів, захищаючи право особи на забуття, водночас є обмеженням права поширювати інформацію операторів пошукових систем або видавців новин і пов'язаного з ним права громадськості отримувати цю інформацію. Отже, потрібно забезпечити баланс між правом на забуття та цими протилежними інтересами, беручи до уваги важливу роль, яку преса відіграє в демократичному суспільстві, та роль пошукових систем для забезпечення доступу громадськості до контенту в Інтернеті¹³.

«Право на забуття» у законодавстві ЄС

«Право на забуття» вперше було визнано Судом ЄС у рішенні у справі [«Гугл проти Іспанії» \(Google vs. Spain\)](#)¹⁴ як аспект права на приватність суб'єктів даних, що пов'язаний з опрацюванням персональних даних онлайн пошуковими системами в контексті запитів про виключення з переліку. Суд ЄС тлумачив відповідну правову базу для захисту даних, яка діяла в той час¹⁵, у контексті основоположних прав, передбачених статтями 7 (повага до приватного і сімейного життя) і 8 (захист даних особистого характеру) Хартії основних прав Європейського Союзу (далі — «Хартія»).

Після визнання «права на забуття» в практиці Суду ЄС його було прямо встановлено статтею 17 Загального регламенту про захист даних (далі — «GDPR») ¹⁶ «Право на стирання ("право бути

⁶ ЄСПЛ, [«Гурбейн» \(Hurbain\)](#), цит. вище, § 191; щодо аналогічного підходу на рівні ЄС див. рішення Суду ЄС від 13 травня 2014 року у справі [«Гугл Іспанія» \(Google Spain\)](#), C-131/12, EU:C:2014:317, § 80.

⁷ ЄСПЛ, [«Гурбейн» \(Hurbain\)](#), цит. вище, § 175.

⁸ Рішення Суду ЄС від 08 грудня 2022 року у справі [«Гугл» \(Google\) \(Розіменування ймовірно неправдивої інформації\)](#), C-460/20, EU:C:2022:962, § 65.

⁹ ЄСПЛ, [«Фухсманн проти Німеччини» \(Fuchsmann v. Germany\)](#), № 71233/13, §§ 34-39, 19 жовтня 2017 року; ЄСПЛ, [«М.Л. і В.В. проти Німеччини» \(M.L. and W.W. v. Germany\)](#), №№ 60798/10 і 65599/10, §§ 98-105, 28 червня 2018 року.

¹⁰ ЄСПЛ, [«Гурбейн» \(Hurbain\)](#), цит. вище, §§ 222-225; рішення Суду ЄС у справі [«Гугл Іспанія» \(Google Spain\)](#), цит. вище, §§ 72 і 92.

¹¹ ЄСПЛ, [«Гурбейн» \(Hurbain\)](#), цит. вище, §§ 231-235.

¹² [Там само](#), §§ 220-221.

¹³ Рішення Суду ЄС у справі [«Гугл Іспанія» \(Google Spain\)](#), цит. вище, § 81; рішення Суду ЄС від 24 вересня 2019 року у справі [«GC та інші» \(GC and Others\)](#), C-136/17, EU:C:2019:773, §§ 66, 68 і 75; ЄСПЛ, [«Гурбейн» \(Hurbain\)](#), цит. вище, § 180.

¹⁴ Рішення Суду ЄС у справі [«Гугл Іспанія» \(Google Spain\)](#), цит. вище.

¹⁵ Директива 95/46/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 24 жовтня 1995 року про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних.

¹⁶ [Регламент \(ЄС\) 2016/679](#) Європейського парламенту та Ради від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС.

забудим"»). Пункт 1 статті 17 GDPR передбачає право на стирання персональних даних особи, яке повинен здійснити контролер без будь-якої безпідставної затримки, якщо в цих даних немає більше потреби для цілей, для яких їх збирали чи опрацьовували, після відкликання згоди, на якій попередньо ґрунтувалося опрацювання, або якщо дані опрацьовували незаконно¹⁷. Внаслідок поєднання з правом на стирання право на забуття може поширюватися на контексти, відмінні від публікації персональної інформації видавцями новин та операторами пошукових систем, зокрема на запити щодо видалення персональної інформації з публічних реєстрів після спливу певного часу¹⁸ або щодо стирання незаконно опрацьованих персональних даних, незалежно від того, чи було їх опубліковано¹⁹.

Крім того, згідно з пунктом 2 статті 17 GDPR, у разі, якщо контролер оприлюднив персональні дані та є зобов'язаним стерти персональні дані, контролер, з урахуванням наявних технологій та витрат на їхню реалізацію, повинен вжити відповідних заходів, у тому числі, технічних заходів, для інформування контролерів, які опрацьовують персональні дані, про те, що суб'єкт даних

¹⁷ Див. також пункт «с» статті 8 [Конвенції](#) Ради Європи про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних від 28 січня 1981 року.

¹⁸ Наприклад, див. рішення від 09 березня 2017 року у справі [«Манні» \(Manni\)](#), C-398/15, ECLI:EU:C:2017:197, в якому Суд ЄС був покликаний визначити, чи визнавало законодавство ЄС право на стирання персональних даних з реєстру Торгової палати на тій підставі, що ця інформація шкодила потенційним клієнтам заявника і могла негативно вплинути на його комерційні інтереси. Дійшовши цього висновку, Суд ЄС забезпечив баланс між нормами ЄС щодо захисту даних і комерційним інтересом пана Манні, який стосувався видалення інформації про банкрутство його колишньої компанії, та громадським інтересом щодо доступу до цієї інформації. Суд ЄС взяв до відома той факт, що розкриття в державному реєстрі компаній було передбачене законом. Розкриття мало важливе значення для захисту інтересів третіх сторін, які могли мати намір вести справи з конкретною компанією. З огляду на важливе значення законної мети, яку переслідує реєстр, Суд ЄС постановив, що пан Манні не мав права на стирання його персональних даних, оскільки потреба в захисті інтересів третіх сторін у зв'язку з акціонерними компаніями й товариствами з обмеженою відповідальністю і в забезпеченні правової визначеності, чесної торгівлі, а отже, належного функціонування внутрішнього ринку мала переважну силу над його правами, передбаченими законодавством із захисту даних. Водночас Суд ЄС постановив, що неможливо було виключити існування особливих ситуацій, у яких переважна сила та законні підстави, пов'язані з конкретною справою відповідної особи, виправдовують виняткове обмеження доступу до персональних даних, внесених до реєстру, після спливу достатньо великої кількості часу, третіми сторонами, які можуть продемонструвати, що ознайомлення з цими даними становить для них особливий інтерес.

¹⁹ Наприклад, див. рішення Суду ЄС від 14 березня 2024 року у справі [«Мерія Уйпешту» \(Újpesti Polgármesteri Hivatal\)](#), C-46/23, EU:C:2024:239. 2020 року міська адміністрація Уйпешту (Угорщина) звернулась із запитом на отримання персональних даних з реєстру Державної скарбниці Угорщини і державної канцелярії з метою надання фінансової допомоги особам, які постраждали від COVID-19. Угорський наглядовий орган (НО) виявив, що Уйпешт та інші юридичні особи порушили норми GDPR, не поінформували людей про використання їхніх даних, і призначили відповідний штраф. Крім того, угорський НО виявив, що міська адміністрація Уйпешту не поінформувала суб'єктів даних, і видав розпорядження про стирання даних осіб, які не подавали запиту на допомогу. Міська адміністрація оскаржила це рішення в суді, стверджуючи, що орган мав недостатньо повноважень, щоб вимагати стирання даних без попереднього запиту відповідних осіб. Угорський суд звернувся до Суду ЄС із запитом щодо тлумачення GDPR.

У своєму рішенні Суд ЄС відповів, що наглядовий орган Держави-члена може з власної ініціативи, зокрема, навіть за відсутності відповідного попереднього запиту від суб'єктів даних, вимагати стирання даних, які були опрацьовані незаконно, якщо такий захід є необхідним для виконання ним свого зобов'язання із забезпечення повного виконання положень GDPR. Якщо такий орган виявив, що опрацювання даних не відповідає вимогам GDPR, то повинен усунути виявлене порушення навіть без попереднього запиту від суб'єкта даних. Вимога щодо обов'язкової наявності такого запиту означала б, що за відсутності запиту контролер зберіг би спірні дані і продовжив би незаконно їх опрацьовувати. Крім того, Суд ЄС постановив, що наглядовий орган Держави-члена може вимагати стирання персональних даних, які були опрацьовані незаконно, як у випадку, якщо ці дані були безпосередньо отримані в суб'єкта даних, так і у випадку, якщо вони мають інше походження.

направив запит на стирання такими контролерами будь-яких посилань на такі персональні дані, їхні копії чи відтворення.²⁰

GDPR також визначає низку критеріїв у контексті досягнення балансу між правом на забуття та іншими громадськими або приватними інтересами, включно зі свободою вираження поглядів та свободою інформації²¹.

Після набрання чинності статтею 17 GDPR Суд ЄС надав вказівки щодо тлумачення зобов'язань, які з неї випливають, для операторів пошукових систем, у світлі основоположних прав, гарантованих, з одного боку, статтями 7 і 8 Хартії, а з іншого боку, статтею 11 Хартії (свобода вираження поглядів та інформації).²²

«Право на забуття» у практиці ЄСПЛ

«Право на забуття» пов'язане зі статтею 8 ЄСПЛ (право на повагу до приватного життя), а саме з правом на повагу до репутації особи. Згідно з практикою ЄСПЛ, вимога про право на забуття не є самостійним правом, захищеним ЄКПЛ, і тією мірою, якою вона охоплюється статтею 8, може стосуватися лише нападів на репутацію особи, які досягають певного рівня серйозності²³.

ЄСПЛ був покликаний ухвалити рішення щодо права на забуття з точки зору осіб, чії персональні дані були оприлюднені видавцями новин і операторами пошукових систем, і які скаржилися на порушення їхнього права на повагу до репутації²⁴, або з точки зору адміністраторів газет чи журналістських архівів, доступних в Інтернеті, які скаржилися на втручання в їхню свободу вираження поглядів та свободу поширювати інформацію²⁵.

Незалежно від точки зору в конкретній справі, ЄСПЛ був покликаний визначити, чи було досягнуто справедливого балансу між свободою вираження поглядів і правом громадськості на доступ до інформації, захищеними статтею 10 ЄКПЛ, з одного боку, і правом суб'єктів даних на захист їхньої репутації, передбачений статтею 8 ЄКПЛ, з іншого боку²⁶.

Завдання ЄСПЛ під час здійснення ним цієї функції нагляду полягало в тому, щоб розглянути у світлі справи загалом, чи забезпечили рішення національних судів справедливий баланс між відповідними правами і чи були ухвалені відповідно до критеріїв, встановлених ЄСПЛ з цією метою²⁷. ЄСПЛ роз'яснив, що ці критерії потрібно скоригувати відповідно до особливостей кожної конкретної справи, наприклад залежно від того, чи стосується справа видалення

²⁰ Див. пункти 1 і 2 статті 17 GDPR; також див. пункти преамбули GDPR №№ 65, 66 та 156.

²¹ Пункт 3 статті 17 GDPR; також див. пункти преамбули GDPR №№ 65 і 156.

²² Див. також Європейська рада із захисту даних (2020), [Керівні принципи 5/2019 щодо критеріїв права на забуття у справах щодо пошукових систем згідно з GDPR \(частина 1\) | Європейська рада із захисту даних \(europa.eu\)](#).

²³ ЄСПЛ, [«Гурбейн» \(Hurbain\)](#), цит. вище, §§ 199 і 210.

²⁴ Наприклад, див. ЄСПЛ, [«Венгжиновський і Смольчевський проти Польщі» \(Węgrzynowski and Smolczewski v. Poland\)](#), № 33846/07, 16 липня 2013 року; ЄСПЛ, [«Фухсманн» \(Fuchsmann\)](#), цит. вище; ЄСПЛ, [«М.Л. і В.В. проти Німеччини» \(M.L. and W.W. v. Germany\)](#), цит. вище.

²⁵ Наприклад, див. ЄСПЛ, [«Гурбейн» \(Hurbain\)](#), цит. вище; ЄСПЛ, [«Медієнгруппе Остеррайх ГмБХ проти Австрії» \(Mediengruppe Österreich GmbH v. Austria\)](#), № 37713/18, 26 квітня 2022 року; ЄСПЛ, [«Б'янкарді проти Італії» \(Biancardi v. Italy\)](#), № 77419/16, 25 листопада 2021 року, де ЄСПЛ також зазначив, що аналогічні проблеми можуть виникати стосовно провайдерів пошукових систем Інтернету.

²⁶ ЄСПЛ, [«Гурбейн» \(Hurbain\)](#), цит. вище, § 201.

²⁷ ЄСПЛ, [«Медієнгруппе Остеррайх ГмБХ проти Австрії» \(Mediengruppe Österreich GmbH v. Austria\)](#), цит. вище, § 54.

інформації, яка містилася в первинній публікації²⁸, деіндексації²⁹ або зміни інформації, що містилася в електронній архівній версії статті³⁰.

Якщо, на думку ЄСПЛ, національні органи влади діяли відповідно до критеріїв, наведених у його усталеній практиці, він вимагатиме вагомих підстав для того, щоб замінити власну точку зору на думку державних судів³¹.

Практика Суду справедливості Європейського Союзу (Суду ЄС) та ЄСПЛ щодо «права на забуття»

Заборона публікації

ЄСПЛ, «Медієнгруппе Остеррайх ГмБХ проти Австрії» (*Mediengruppe Österreich GmbH v. Austria*), № 37713/18, 26 квітня 2022 року

Факти – У контексті публікації інформації про коло спілкування кандидата в президенти під час останнього туру виборів федерального президента Австрії 2016 року компанії-заявнику, власнику щоденної газети, дали вказівку не публікувати фотографію позивача (брата керівника офісу кандидата), якщо в тексті, що супроводжував фотографію, його називали засудженим неонацистом. Між його засудженням і звільненням із в'язниці та публікацією фотографії (та супровідної статті), про яку йдеться, минуло багато років. За цей час судимість була вилучена з його кримінального досьє.

Право – Стаття 10: компанія-заявник скаржилась на порушення її свободи поширювати інформацію. ЄСПЛ посилався на рішення національних судів, звертаючи увагу на те, що загалом вони не перешкоджали компанії-заявнику публікувати інформацію про позивача і про тяжкі злочини, вчинені ним у минулому, а лише забороняли публікувати його фотографію, якщо в тексті, що супроводжував фотографію, його називали засудженим неонацистом. Беручи до уваги цілу низку факторів, зокрема: стаття стосувалася не позивача, а його брата; текст, яким супроводжувалась оскаржувана фотографія, не містив інформації про те, що позивач відбув покарання і відтоді поведився добре, тож був точним, проте неповним; не існувало часового зв'язку між фотографією, зробленою 1987 року, судимістю позивача 1995 року та тим, що компанія-заявник назвала його «засудженим неонацистом» у статті, що оскаржувалась від 2016 року, ЄСПЛ дійшов висновку, що за конкретних обставин справи аргументи, надані національними судами, відповідали критеріям, викладеним у практиці ЄСПЛ, і були відповідними та достатніми для того, щоб виправдати втручання. Отже, ЄСПЛ постановив, що не побачив вагомих підстав для того, щоб замінити точку зору національних судів на свою власну думку.

Висновок: відсутність порушення статті 10 ЄКПЛ.

Видалення інформації

ЄСПЛ, «Венгжиновський і Смольчевський проти Польщі» (*Węgrzynowski and Smolczewski v. Poland*), № 33846/07, 16 липня 2013 року

²⁸ ЄСПЛ, «Фухсманн» (*Fuchsmann*), цит. вище, § 34.

²⁹ ЄСПЛ, «Б'янкарді» (*Biancardi*), цит. вище, § 64.

³⁰ ЄСПЛ, «Гурбейн» (*Hurbain*), цит. вище, §§ 201-205.

³¹ ЄСПЛ, «Гурбейн» (*Hurbain*), цит. вище, § 201.

Факти – Два юристи скаржились на те, що газетна стаття, яка шкодила їхній репутації, залишалась доступною для громадськості на вебсайті газети. Юристи вимагали видалити статтю, в якій стверджувалось, що вони нажили статки, допомагаючи політикам в підозрілих бізнес операціях. Беручи до уваги попередній позов про дифамацію, національні суди постановили, що спірна стаття ґрунтувалась на неповній інформації і порушувала права відповідних осіб.

Право – Стаття 8: Визнавши заяву першого заявника неприйнятною, ЄСПЛ розглянув справу по суті лише стосовно другого заявника. ЄСПЛ постановив, що Інтернет як інформаційно-комунікаційний інструмент, який особливо відрізняється від друкованих засобів масової інформації та обслуговує мільярди користувачів у світі, не підлягає і потенційно не може підлягати тому самому регулюванню та контролю, що й друковані засоби масової інформації. Отже, політика щодо відтворення матеріалу з друкованих засобів масової інформації та Інтернету може відрізнитися. Правила щодо відтворення матеріалів з Інтернету, безсумнівно, потребують коригувань відповідно до особливостей технології, щоб забезпечити захист і підтримку відповідних прав та свобод.

Беручи до уваги конкретні обставини справи і обґрунтування, надане національними судами, ЄСПЛ зауважив, що навіть у випадку, якщо стаття порушувала права заявника, роль органів судової влади не полягала у видаленні з відкритих джерел усіх слідів публікацій, які в минулому через ухвалення остаточних судових рішень були визнані необґрунтованими нападами на репутацію окремих осіб. ЄСПЛ також підкреслив, що заявник не намагався забезпечити ефективний захист своєї репутації менш обмежувальними засобами, ніж повне видалення (наприклад, подавши запит на виправлення інформації шляхом додавання посилання на попередні рішення, ухвалені на його користь). ЄСПЛ дійшов висновку, що відмова національних судів видалити статтю не була непропорційною.

Висновок: відсутність порушення статті 8 ЄКПЛ

ЄСПЛ, «Фухсманн проти Німеччини» (*Fuchsmann v. Germany*), № 71233/13, 19 жовтня 2017 року

Факти – Справа стосувалася відхилення німецькими судами позову, поданого в липні 2002 року заявником — міжнародним бізнесменом, котрий намагався отримати судову заборону на певні заяви, опубліковані щодо нього у червні 2001 року в статті в онлайн *версії* «Нью-Йорк Таймс» (*New York Times*), у якій його звинувачували в участі в контрабанді золота і розкраданні, а також у зв'язках з російською організованою злочинністю.

Право – Стаття 8: ЄСПЛ погодився з висновками національних судів, зауваживши, що вони встановили справедливий баланс між конкуруючими правами, застосувавши такі відповідні критерії: внесок в обговорення питань, що становлять громадський інтерес; ступінь відомості відповідної особи; тема газетного повідомлення; минула поведінка відповідної особи; спосіб отримання та достовірність інформації; а також зміст, форма та наслідки публікації. Зокрема, ЄСПЛ постановив: оскаржувана стаття сприяла обговоренню питань, які становили громадський інтерес; стаття переслідувала певний інтерес, оскільки заявник був німецьким бізнесменом, який вів міжнародну діяльність у медіа секторі; стаття ґрунтувалась на достатніх фактах; журналіст повною мірою дотримувався своїх журналістських обов'язків та відповідальності; стаття не містила суперечливих тверджень та інсинуацій; поширена інформація стосувалась насамперед професійного життя заявника; стаття мала обмежені наслідки в Німеччині.

Висновок: відсутність порушення статті 8 ЄКПЛ

Зміна інформації

ЄСПЛ, «М.Л. та В.В. проти Німеччини» (*M.L. and W.W. v. Germany*), №№ 60798/10 і 65599/10, 28 червня 2018 року

Факти – Справа стосувалась відмови Федерального Верховного суду Німеччини заборонити трьом різним медіакомпаніям зберігати на своїх Інтернет-порталах файли преси щодо засудження заявників за вбивство відомого актора, в яких згадувалися повні імена заявників.

Право – Стаття 8: При оцінці того, чи було досягнуто справедливого балансу між правами заявників, передбаченими статтею 8, і свободою вираження поглядів медіакомпаній та свободою громадськості на отримання інформації, передбаченими статтею 10, ЄСПЛ зазначив, що його завдання полягало не в тому, щоб зайняти місце національних судів, а в тому, щоб розглянути у світлі справи загалом, чи були їхні рішення сумісні з положеннями Конвенції, на які вони посилалися. При встановленні відсутності порушення статті 8 Конвенції ЄСПЛ взяв до уваги межі свободи розсуду національних судів щодо таких аспектів: той факт, що на момент подання заявниками клопотань про анонімність оскаржувані повідомлення продовжували сприяти обговоренню питань, що становлять громадський інтерес; той факт, що заявники не були просто приватними особами, не відомими громадськості; поведінку заявників відносно засобів масової інформації, до яких вони звернулися після ухвалення вироку з метою поновлення провадження у справі; той факт, що повідомлення висвітлювали факти об'єктивно і без наміру представити заявників у принизливому світлі або завдати шкоди їхній репутації; обмежену доступність інформації.

Висновок: відсутність порушення статті 8 ЄКПЛ

ЄСПЛ, «Гурбейн проти Бельгії» (*Hurbain v. Belgium*) [ВП], № 57292/16, 04 липня 2023 року

Факти – Від заявника, видавця бельгійської щоденної газети, вимагалось знеособити на підставі «права на забуття» електронну онлайн версію статті, яка у 1994 році була вперше опублікована в друкованій версії газети, а у 2008 році стала доступною в цифровому архіві, і в якій згадувалося повне ім'я водія, Г., котрий у 1994 році став винуватцем смертельної дорожньо-транспортної пригоди. Заявник також був зобов'язаний виплатити Г. компенсацію за моральну шкоду в розмірі 1 євро.

Право – Стаття 10: Визначаючи, чи оскаржуваний захід був необхідним у демократичному суспільстві, ЄСПЛ дійшов висновку, що зазначена справа стосувалась зміни версії статті в електронному архіві, а не її оригінальної версії. Отже, ЄСПЛ скоригував критерії, викладені в його попередній практиці, відповідно до особливостей справи і визначив, чи відповідав аналіз, проведений національними судами, таким критеріям: характер архівної інформації; час, що минув з моменту подій і з моменту первинної та онлайн публікації; сучасний інтерес до інформації; чи добре відома особа, яка претендує на право бути забутою, та її поведінка після подій; негативні наслідки подальшої доступності інформації в Інтернеті; ступінь доступності інформації в цифрових архівах; вплив заходу на свободу вираження поглядів і, зокрема, на свободу преси.

ЄСПЛ дійшов висновку, що національні суди узгоджено врахували характер і серйозність судових фактів, викладених у статті, про яку йдеться, той факт, що стаття не мала актуального, історичного або наукового інтересу, а також той факт, що Г. не був добре відомим. Крім того, вони надали важливого значення серйозній шкоді, якої зазнав Г. в результаті подальшої наявності статті в мережі з необмеженим доступом, що могло створити «віртуальну судимість», особливо з огляду на тривалий час, що минув з моменту первинної публікації статті. Крім того, переглянувши заходи, які можна було б розглянути з метою забезпечення

балансу відповідних прав (обсяг цього перегляду узгоджувався з чинними процесуальними стандартами в Бельгії), суди постановили, що анонімізація статті не поклала на заявника надмірного і нездійсненого тягаря, водночас була найбільш ефективним засобом захисту приватного життя Г.

За цих обставин, враховуючи свободу розсуду Держави, ЄСПЛ дійшов висновку, що оскаржуваний захід міг вважатися необхідним у демократичному суспільстві.

Висновок: відсутність порушення статті 10 ЄКПЛ

Виключення з переліку/видалення посилань (операторами пошукових систем) і деіндексація (видавцями новин)

ЄСПЛ, [«Б'янкарді проти Італії» \(Biancardi v. Italy\)](#), № 77419/16, 25 листопада 2021 року

Факти – Заявника, головного редактора онлайнної газети, було притягнуто до цивільної відповідальності за непроведення деіндексації статті, у якій повідомлялися факти кримінальної справи щодо приватних осіб. Національні суди зобов'язали заявника сплатити 5000 євро кожному з позивачів як компенсацію за моральну шкоду.

Стаття 10: Заявник скаржився на те, що втручання в його право на інформування громадськості було необґрунтованим, і що застосоване до нього покарання було надмірним.

Право – ЄСПЛ постановив, що обов'язок деіндексації матеріалу може бути накладений не лише на провайдерів пошукових систем Інтернету, а й на адміністраторів газет чи журналістських архівів, доступних в Інтернеті. ЄСПЛ зауважив, що ця справа не стосувалася змісту статті або вимоги про остаточне видалення статті з Інтернету, а натомість стосувалася непроведення її деіндексації, що зробило можливим впродовж періоду, який вважався надмірно тривалим, введення в пошуковій системі імен позивачів з метою отримання інформації про кримінальне провадження. Визначаючи, чи оскаржуваний захід був необхідним у демократичному суспільстві, ЄСПЛ брав до уваги такі критерії: тривалість часу, упродовж якого ця стаття була розміщена в Інтернеті, конфіденційність даних та суворість застосованого покарання. При встановленні відсутності порушення статті 10 Конвенції, ЄСПЛ дійшов висновку, що i) деіндексація статті не була проведена протягом восьми місяців з моменту подання позивачами запиту на видалення; ii) у статті йшлося про кримінальне провадження щодо позивача, а отже, містилися конфіденційні дані; iii) заявника було притягнуто до цивільної, а не до кримінальної відповідальності; від нього фактично не вимагалось видалити статтю з вебсайту, а розмір присудженої компенсації не був надмірним.

Висновок: відсутність порушення статті 10 ЄКПЛ

Рішення Суду ЄС від 13 травня 2014 року у справі [«Гугл Іспанія» \(Google Spain\)](#), C-131/12, EU:C:2014:317

Факти – Іспанське агентство захисту даних зобов'язало Гугл вжити заходів, необхідних для вилучення персональних даних позивача зі свого індексу і запобігти доступу до цих даних у майбутньому. Компанія оскаржила це рішення в національному суді Іспанії (*Audiencia Nacional*). Іспанський суд передав справу до Суду ЄС для ухвалення попереднього рішення щодо обсягу прав та обов'язків, пов'язаних з онлайн пошуковими системами, що впливають з Директиви 95/46/ЄС про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних.

Право – Суд ЄС встановив, що роль пошукової системи потрібно було кваліфікувати як «опрацювання персональних даних» у розумінні вищезазначеної Директиви. Суд ЄС постановив, що таке опрацювання персональних даних могло суттєво вплинути на основоположні права на приватність та захист персональних даних (гарантовані статтями 7 і 8 Хартії) при виконанні пошуку в цій пошуковій системі за іменем особи, оскільки таке опрацювання давало змогу будь-якому Інтернет-користувачу отримати (з переліку пошукових результатів, отриманого в цей спосіб) структуровані загальні відомості про цю особу, які можна знайти в Інтернеті, і в такий спосіб скласти більш-менш докладний її профіль. Крім того, вплив такого втручання на права суб'єкта даних зростав би у зв'язку з важливою роллю, яку Інтернет і пошукові системи відіграють у сучасному суспільстві, що робило інформацію з такого переліку результатів пошуку загальнодоступною. З огляду на потенційну серйозність такого втручання, його неможливо було обґрунтувати самим лише економічним інтересом оператора.

Суд ЄС постановив, що у певних випадках оператор пошукової системи був зобов'язаний видалити з переліку результатів (після пошуку за іменем особи) будь-які посилання на Інтернет-сторінки, що були опубліковані третіми сторонами та містили інформацію щодо цієї особи, навіть якщо публікація цієї інформації на відповідних Інтернет-сторінках була законною як така. Це особливо стосувалося випадків, коли відповідні дані виявлялися нерелевантними, неактуальними або більше неактуальними, надмірними, з огляду на цілі, для яких вони опрацьовувалися, та з урахуванням часу, що спливає з дати такого опрацювання.

Суд ЄС постановив, що потрібно було досягти справедливого балансу між законним інтересом Інтернет-користувачів у доступі до такої інформації та основоположними правами суб'єкта даних. Суд ЄС дійшов висновку, що основоположні права суб'єкта даних, як правило, мали переважну силу над інтересами Інтернет-користувачів, однак цей баланс міг залежати від (i) характеру та конфіденційності відповідної інформації щодо приватного життя суб'єкта даних та (ii) інтересу громадськості в отриманні цієї інформації.

Рішення Суду ЄС від 24 вересня 2019 року у справі [«GC та інші» \(GC and Others\)](#), C-136/17, EU:C:2019:773

Факти – Приватні особи ініціювали провадження у Державній раді Франції (*Conseil d'État*) проти французького Наглядового органу (Національної комісії з опрацювання даних і громадянських свобод (CNIL)) стосовно чотирьох рішень CNIL, які відмовляли в наданні офіційного повідомлення Гугл щодо видалення різних посилань у переліках результатів пошуку за іменами цих осіб. Посилання вели на вебсторінки, які були опубліковані третіми сторонами та містили, серед іншого, сатиричний фотомонтаж, розміщений в Інтернеті під псевдонімом, який зображав жінку-політика, і декілька статей, які відповідно стосувалися посади спеціаліста зі зв'язків з громадськістю Церкви саєнтології, яку обіймав один із заявників, а також судового слідства щодо чоловіка-політика та засудження одного з заявників за сексуальне насильство над дітьми. Державна рада поставила Суду ЄС декілька запитань щодо зобов'язань операторів пошукової системи в контексті запиту на видалення посилань щодо конфіденційних даних.

Право – Повторивши свої висновки, зроблені в рішенні у справі «Гугл Іспанія» (*Google Spain*) (цит. вище), Суд ЄС підкреслив, що GDPR, який на той час набрав чинності, зокрема його підпункт «а» пункту 3 його статті 17, прямо вимагав забезпечення балансу між основоположними правами на приватність і захист персональних даних, гарантованими статтями 7 і 8 Хартії, з одного боку, та основоположним правом на свободу інформації, гарантованим статтею 11 Хартії, з іншого боку.

Суд ЄС додав, що у випадку, якщо оператор пошукової системи отримав запит на видалення посилання на вебсторінку, де було опубліковано конфіденційні дані, оператор був зобов'язаний встановити, на підставі всіх відповідних факторів конкретної справи і беручи до уваги серйозність втручання в основоположні права на приватність і захист персональних даних суб'єкта даних, чи включення цього посилання до переліку результатів пошуку, який відображався після пошуку за іменем суб'єкта даних, було суворо необхідним для захисту свободи інформації Інтернет-користувачів, потенційно зацікавлених у доступі до цієї вебсторінки шляхом такого пошуку.

Нарешті, Суд ЄС постановив, що у зв'язку з вебсторінками, які містять дані щодо початкових стадій кримінального провадження проти конкретних осіб і більше не відображають поточну ситуацію, оператор був зобов'язаний оцінити, чи з огляду на всі обставини справи особи мали право на відповідну інформацію, яка більше не була прив'язана до їхніх імен у переліку результатів, що відображався після пошуку за цим іменем. Водночас навіть якщо це було не так, оскільки включення відповідного посилання було суворо необхідним для узгодження прав на приватність і захист персональних даних з правом на свободу інформації для потенційно зацікавлених Інтернет-користувачів, оператор був зобов'язаний не пізніше ніж з моменту отримання запиту на видалення посилання скоригувати список результатів пошуку так, щоб загальна картина, яку він надавав Інтернет-користувачеві, відображала поточну правову позицію, що, зокрема, означає, що посилання на вебсторінки, які містили інформацію з цього питання, мали відобразитися в переліку першими.

Рішення Суду ЄС від 24 вересня 2019 року у справі «Гугл» (Google), C-507/17, EU:C:2019:772

Факти – Французький наглядовий орган CNIL застосував щодо Гугл штраф у розмірі 100 000 євро у зв'язку з невиконанням вимог офіційного сповіщення, згідно з яким компанія була зобов'язана при задоволенні запиту від осіб щодо видалення посилань на вебсторінки з переліку результатів пошуку за їхніми іменами застосувати таке видалення до всіх розширень доменних імен своєї пошукової системи.

Компанія звернулася до Державної ради (*Conseil d'État*) із запитом щодо скасування цього рішення, у зв'язку з чим виникло декілька запитань до Суду ЄС стосовно територіальної сфери дії зобов'язань щодо видалення посилань.

Право – Суд ЄС зауважив, що законодавство ЄС не вимагало від оператора пошукової системи видаляти посилання в усіх версіях його пошукової системи. Однак він був зобов'язаний їх видалити у версіях пошукової системи в усіх Державах-членах і вжити заходів, що перешкоджали б доступу Інтернет-користувачів, які здійснюють пошук в одній з Держав-членів, до відповідних посилань, у версіях пошукової системи, розташованих за межами ЄС. Крім того, законодавство ЄС не перешкоджало наглядовому або судовому органу Держави-члена урівноважувати відповідні основоположні права в контексті національних стандартів захисту основоположних прав й, за потреби, вимагати від оператора такої пошукової системи видаляти посилання в усіх версіях пошукової системи.

Рішення Суду ЄС від 08 грудня 2022 року у справі «Гугл» (Google) (Видалення посилань на стверджувану неправдиву інформацію), C-460/20, EU:C:2022:962

Факти – Два топменеджера групи інвестиційних компаній оскаржили відмову Гугл видалити посилання на низку статей, опублікованих у 2015 році, які містили ймовірно недостовірну інформацію з результатів пошуку, проведеного за їхніми іменами. Вони також вимагали від компанії видалити фотографії з ними, що відображалися у вигляді мініатюрних зображень для

попереднього перегляду, з переліку результатів пошуку зображень за їхніми іменами, оскільки в переліку відображались лише мініатюрні зображення, без контексту, в якому фотографії були опубліковані на відповідній вебсторінці. Після поданої заявниками апеляції з питань права Федеральний Верховний суд Німеччини подав до Суду ЄС запит про ухвалення попереднього рішення щодо тлумачення положень GDPR і Директиви 95/46.

Право – Суд ЄС постановив, що право на свободу вираження поглядів та право на свободу інформації не могли бути враховані в контексті заходів з урівноваження відповідних інтересів та прав у випадку, коли щонайменше частина інформації (яка мала не другорядне значення), що містилася в контенті, на який давалося посилання, виявилась недостовірною. Суд ЄС додав, що по-перше, саме особа, яка вимагала видалення посилань, повинна була встановити явну недостовірність інформації або частини інформації не другорядного значення. Однак від цієї особи в принципі не можна було вимагати, зокрема на досудовій стадії, надання судового рішення, ухваленого щодо видавця відповідного вебсайту, навіть у вигляді ухвали, постановленої на підготовчому провадженні. По-друге, від оператора пошукової системи не можна було вимагати активної ролі у намаганні встановити факти, щодо яких не було наведено доказів у запиті про видалення посилань, з метою визначити, чи був запит обґрунтованим. Таке зобов'язання накладало б на цього оператора надмірний тягар і створило б серйозний ризик того, що контент, який задовольняє потребу громадськості в інформації, квазісистематично вилучався б з індексації оператором для уникнення тягара розслідування. Отже, якщо вимога була підкріплена відповідними та достатніми доказами щодо явно недостовірної інформації, що містилася в контенті, на який давалося посилання, оператор пошукової системи був зобов'язаний виконати вимогу про видалення. І навпаки, якщо така інформація не була явно недостовірною, оператор не був зобов'язаний виконувати цю вимогу за відсутності відповідного судового рішення. Суд ЄС додав, що особа повинна мати можливість оскаржити відмову в наглядовому або судовому органі.

Щодо фотографій, які відображались у вигляді мініатюрних зображень для попереднього перегляду, Суд ЄС постановив, що необхідно взяти окремих заходів з урівноваження конкуруючих прав та інтересів. Потрібно було брати до уваги інформативну цінність фотографій незалежно від контексту їх публікації на вебсторінці, з якої їх було взято, але враховуючи будь-які текстові елементи, якими безпосередньо супроводжувався показ фотографій у результатах пошуку і які могли внести ясність щодо їхньої інформативної цінності.